

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

6. Vniuersum mundum non à fortuna, sed à diuina Prouidentia regi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45653

sibi bona, & mala eueniant. Cum hac se compositos ad praeliandum putant, nec ullam tamen rationem reddunt, à quo, & quam ob causam; sed tantum cum Fortuna se digladiari momentis omnibus, gloriantur. Iam quicumque aliquos consolati sunt, ob interitum, amissionemque charorum, Fortune nomen acerrimis accusationibus profciderunt: nec omnino vlla eorum disputatio de virtute est, in qua non Fortuna vexetur. M. Tullius in sua consolatione pugnasse se semper contra Fortunam, loquitur, eamque à se esse superatam, cum fortiter inimicorum impetum retulisset, ne tum quidem se ab ea fractum, cum domo pulsus, patria caruit. tum autem cum amiserit charissimam filiam, victum se à fortuna turpiter confitetur. Cedo, inquit, & manum tollo. Quid hoc homine miserius, qui sic iaceat?

V I.
S. Augustin. lib 5. super Gen. c. 21.
Erigendus est igitur, & docendus homo, quid non sit, aut quid sit Casus & Fortuna. Nam, teste Augustino, omnino audiendi non sunt, qui putauerunt, sublimes quidem Mundi partes, id est, à confinio corpulentioris aeris huius, & supra, diuina prouidentia gubernari: hanc autem imam partem terrenam & humidam, aerisque huius vicinioris, qui terrarum & aquarum exhalationibus humescit, in quo venti nubisque, consurgunt, Casibus potius & fortuitis motibus agitari. Contra hos loquitur Psal. qui, cum explicasset laudem celestium, se etiam ad ista inferiora conuertit, dicens: Laudate Dominum de terra, dracones & omnes abyssi: Ignis, grando, nix, glacies, & spiritus tempestatum, quae faciunt verbum eius. Nihil enim tam videtur Casibus volui, quam omnes ista procellose ac turbulente qualitates, quibus caeli huius inferioris, quod non immerito etiam terra nomine deputata est, facies vertitur & variatur. Sed cum addit: quae faciunt verbum eius; satis ostendit, earum quoque rerum ordinem diuino subditum imperio latere nos potius, quam vniuersitatis deesse naturae. Quod autem ore suo Saluator dicit: Vnum passerem non cadere in terram, sine Dei voluntate; & quod foenum agri post paululum mittendum in clibanum, ipse idem vestiat, nomine confirmat, non solum totam istam mundi partem rebus mortalibus & corruptibilibus deputatam, verum etiam vilissimas eius & abiectissimas particulas diuina prouidentia regi? Immo vsque adeo Fortune cultus, immo mentio displicet D. Augustino, vt in libris Retractionum, non dubitet, suos de ea loquendi modos corrigere. In tribus libris meis de Academicis, inquit, non mihi placet, toties me appellasse Fortunam, quamuis non aliquam Deam voluerim hoc nomine intelligi, sed fortuitum rerum euentum, vel in corporis nostri, vel in ex-

ternis

ternis bonis aut malis. Vnde & illa verba sunt, quae nulla religio dicere prohibet, forte, forsan, forsitam, fortasse, fortuito: quod tamen totum ad diuinam reuocandum est Prouidentiam. Hoc etiam ibi non tacui dicens: Etenim fortasse quae vulgo Fortuna nominatur, occulto quodam ordine regitur; nihil, aliud in rebus Casum vocamus, nisi cuius ratio & causa secreta est. Nihil, seu commodi, seu incommodi contingit, quod non conueniat & congruat vniuerso.

Elegantissimè rursum & disertissimè Lactantius Fortuna, inquit, per se nihil est: nec sic habendum est, tanquam sit in aliquo sensu. Siquidem Fortuna est accidentium rerum subitus atq; inopinatus euentus. Verùm Philosophi, ne aliquando non errent, in re stulti, volunt esse sapientes: qui fortunae sexum mutant, eamq; non Deam sed Deum esse dicunt. Eundem tamen interdum naturam, interdum fortunam vocant; quod multa (inquit idem Cicero) efficiat inopinata nobis, propter obscuritatem, ignorantiamq; causarum. Cum igitur causas ignorent, propter quas fiat aliquid, & ipsum, qui faciat, ignorent, necesse est. Idem in opere valde serio, in quo praecipua vita depropta ex Philosophia filio dabat, magnam, inquit, esse Fortune vim in vitamq; partem, quis nesciat? Nam & cum prospero statu eius vivimus, ad exitum peruenimus optatos, & cum restauerit, affligimur. Primum, qui negat, sciri posse quicquam, sic hoc dixit, tanquam & ipse, & omnes sciant. Deinde, qui, etiam quae clara sunt, dubia conatur efficere, hoc putauit esse clarum; quod illi esse debuit vel maximè dubium, nam sapienti omnino falsum est. Quis, inquit, nescit? Ego verò nescio. Doceat me (si potest) quae sit illa vis, qui status iste, & qui restatus? Turpe igitur est, ingeniosum hominem, dicere id, quod, si neges, probare non possit. Postremo, quod is, qui dicit, assensus esse retinendos; quod stulti sit hominis incognitis rebus temere assentiri: is planè vulgi & imperitorum opinionibus credidit, qui fortunam putant esse, quae hominibus tribuat bona & mala. Nam simulachrum eius cum copia & gubernaculo fingunt; tanquam haec & opes tribuat, & humanarum rerum regimen obtineat. Cui opinioni & Virgilius assentit, qui Fortunam omnipotentem vocat: & historicus, qui ait: sed profecto Fortuna in omni re dominatur. Quid ergo ceteris Dijs loci superest? cur non aut ipsa regnare dicitur, si plus potest, aut sola colitur, si omnia? vel si tantum mala immittit; aliquid causae proferant, cur, si Dea sit, hominibus iniudeat, eosq; perditos cupiat, cum ab his religiosè colatur: cur aequior sit malis, iniquior autem bonis. Cur insidietur, affligat, decipiat, & exterminet: quis illam generis hominum perpetuam vexatricem con-

VII.
Lactant. l. 3.
cap. 28.